

## II

(Πράξεις για την ισχύ των οποίων δεν απαιτείται δημοσίευση)

## ΕΠΙΤΡΟΠΗ

## ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 29ης Μαΐου 1996

για ορισμένες κρατικές ενισχύσεις που χορήγησε η Ιταλία στην Breda Fucine Meridionali SpA

(Το κείμενο στην ιταλική γλώσσα είναι το μόνο αυθεντικό)

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

(96/614/EK)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και ιδίως τα άρθρα 92 και 93,

τη συμφωνία για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο, και ιδίως τα άρθρα 61 και 62,

Αφού κάλεσε τα ενδιαφερόμενα μέρη να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους, σύμφωνα με τα προαναφερθέντα άρθρα,

Εκτιμώντας:

## I

Με επιστολή της 10ης Μαρτίου 1995, η Επιτροπή ενημέρωσε την ιταλική κυβέρνηση για την πρόθεση της να κινήσει τη διαδικασία του άρθρου 93 παράγραφος 2 της συνθήκης σχετικά με τις χορηγηθείσες ενισχύσεις στη Breda Fucine Meridionali, (στη συνέχεια «BFM»).

Μετά από τυπική καταγγελία που υποβλήθηκε από ανταγωνιστή της BFM, η Επιτροπή, με επιστολή της 17ης Οκτωβρίου 1994, ζήτησε από τις ιταλικές αρχές πληροφορίες για τα κρατικά μέτρα από τα οποία είχε επωφεληθεί η επιχείρηση BFM.

Βάσει των συγκεντρωθέντων πληροφοριακών στοιχείων, η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι:

— η BFM ελεγχόταν από την Finanziaria Ernesto Breda, η οποία ανήκει στον κρατικό όμιλο επιχειρήσεων EFIM. Ο όμιλος αυτός τέθηκε υπό εκκαθάριση τον Ιούλιο του 1992,

— από την πλευρά της, η Finanziaria Ernesto Breda, τέθηκε υπό καθεστώς υποχρεωτικής εκκαθάρισης με διάταγμα του ιταλικού Υπουργείου Οικονομικών της 11ης Μαρτίου 1994. Στο διάταγμα τονιζόταν ότι η εταιρεία παρουσίαζε παθητικό ύψους 803 δισεκατομμύρια ιταλικές λίρες το οποίο διατηρούσε την επιχείρηση σε κατάσταση αμετάκλητης αφερεγγυότητας,

— η BFM ειδικευόταν, μεταξύ άλλων, στην προμήθεια σιδηροδρομικού υλικού, και ιδίως χαλύβδινων καρδιών διασταύρωσης, δηλαδή στην ίδια αγορά με εκείνη της επιχείρησης που υπέβαλε την καταγγελία. Πρέπει να σημειωθεί ότι η παραγωγή καρδιών διασταύρωσης αντιπροσώπευε ποσοστό μεγαλύτερο του 40 % της συνολικής παραγωγής της BFM,

— η BFM δρισκόταν σε οικτρή οικονομική κατάσταση. Πράγματι, από τα πληροφοριακά στοιχεία που έχει στη διάθεσή της η Επιτροπή, προκύπτει ότι:

— το 1992 η BFM είχε ζημίες της τάξης των 27,6 δισεκατομμυρίων ιταλικών λιρών επί κύκλου εργασιών 18,5 δισεκατομμυρίων ιταλικών λιρών,

— το 1993 οι ζημίες αυτές αυξήθηκαν και ανήλθαν σε 36 δισεκατομμύρια ιταλικές λίρες, ενώ ο κύκλος εργασιών υποχώρησε σε 13,5 δισεκατομμύρια ιταλικές λίρες,

— το 1993 τα χρέη της BFM ανέρχονταν σε 88,7 δισεκατομμύρια ιταλικές λίρες έναντι αρχικού εταιρικού κεφαλαίου ύψους 17 δισεκατομμυρίων ιταλικών λιρών, το οποίο εκμηδενίστηκε λόγω των ζημιών της επιχείρησης,

— την περίοδο 1985-1994, η Finanziaria Ernesto Breda και η EFIM παρενέβησαν επανειλημμένως με σκοπό τη στήριξη της BFM: οι εν λόγω παρεμβάσεις έγιναν υπό μορφή αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου, χορήγησης δανείων, και διαγραφής των χρεών,

— η BFM κατόρθωσε να παραμείνει στην αγορά αποφεύγοντας την διάλυση χάρη, μεταξύ άλλων, σε μια διάταξη *ad hoc* του άρθρου 7 δεύτερο εδάφιο του διατάγματος νόμου αριθ. 487 της 19ης Δεκεμβρίου 1992, το οποίο μετετράπη σε νόμο αριθ. 33 (στη συνέχεια «ο νόμος αριθ. 33/1993») σχετικά με την εκκαθάριση του κρατικού ομίλου EFIM, και ο οποίος εφαρμόζοταν αποκλειστικά στις ελεγχόμενες από την EFIM επιχειρήσεις.

Τα προαναφερθέντα στοιχεία εξηγούν τις σοβαρές δυσχέρειες που αντιμετώπισε η Επιτροπή στην προσπάθειά της να προσδιορίσει εάν οι εν λόγω ενισχύσεις — ιδίως η αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της επιχείρησης, η κάλυψη των ζημιών και η χορήγηση δανείων υπέρ της BFM από την EFIM και την *Finanziaria Ernesto Breda*, καθώς και η μη εφαρμογή στην BFM των γενικών κανόνων που προβλέπει ο ιταλικός αστικός κώδικας σε θέματα εκκαθάρισης και διάλυσης επιχειρήσεων — ήταν συμβιβάσιμες με την κοινή αγορά. Η Επιτροπή είχε ωστόσο θεωρήσει σκόπιμο και απαραίτητο να κινήσει, σχετικά με τις προαναφερθείσες ενισχύσεις, τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 93 παράγραφος 2 της συνθήκης ΕΚ.

## II

Στο πλαίσιο αυτής της διαδικασίας, η Επιτροπή κάλεσε την ιταλική κυβέρνηση να υποβάλει τις παρατηρήσεις της, ενώ τα άλλα κράτη μέλη και οι ενδιαφερόμενοι τρίτοι ενημερώθηκαν μέσω ανακοίνωσης δημοσιευθείσας στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*<sup>(1)</sup>.

Η επιχείρηση *Manoir Industries SA* (*Manoir*), με επιστολή της 21ης Νοεμβρίου 1995, καθώς και η γερμανική κυβέρνηση, με επιστολή της 6ης Δεκεμβρίου 1995, κοινοποίησαν στην Επιτροπή τις παρατηρήσεις τους μετά την απόφαση για έναρξη της διαδικασίας. Η Επιτροπή διαβίβασε τις παρατηρήσεις αυτές στις ιταλικές αρχές με επιστολή της 31ης Ιανουαρίου 1996, και ζήτησε όπως οι τυχόν απαντήσεις αποσταλούν εντός προθεσμίας 15 ημερών. Μέχρι σήμερα δεν έχει αποσταλεί καμία σχετική απάντηση εκ μέρους των ιταλικών αρχών.

Στις παρατηρήσεις της, η *Manoir*, η γαλλική επιχείρηση ανταγωνίστρια της BFM στην αγορά καρδιών διασταύρωσης, υποστηρίζει τα ακόλουθα:

- η BFM κατόρθωσε να παραμείνει ενεργός επιχείρηση στην αγορά αποκλειστικά και μόνο χάρη στις κρατικές ενισχύσεις που έλαβε, ιδίως χάρη σε παρέκκλιση από το ιταλικό κοινό δίκαιο σε θέματα πτώχευσης και εκκαθάρισης, η οποία προβλέπεται στο νόμο αριθ. 33/1993,
- από τον Ιούλιο του 1992 η BFM ανέστειλε όλες τις πληρωμές προς τους προμηθευτές της,
- η BFM απώλεσε πολλές φορές το κεφάλαιό της και τα ίδια κεφάλαιά της είναι αρνητικά,
- επί σειρά ετών η BFM λειτουργεί με αρνητικά περιθώρια κέρδους,
- συνεπώς, ο ανταγωνισμός στην κοινοτική αγορά καρδιών διασταύρωσης υφίσταται σοβαρή στρέβλωση,

με βαρύ αντίκτυπο για την *Manoir* η οποία, δεδομένου ότι είναι ιδιωτική επιχείρηση, υποχρεώθηκε να αντιμετωπίσει τον ανταγωνισμό της BFM με τα δικά της και δευτερευόντως περιορισμένα μέσα.

Η *Manoir* υποστήριξε τέλος ότι για τις εν λόγω ενισχύσεις δεν ήταν εφαρμόσιμες οι παρεκκλίσεις του άρθρου 92 παράγραφος 3 της συνθήκης, και συνεπώς ζήτησε από την Επιτροπή να απαιτήσει χωρίς χρονοτριβή την ανάκτηση των ενισχύσεων εκ μέρους των ιταλικών αρχών.

Στις παρατηρήσεις της, η γερμανική κυβέρνηση, η οποία συμμερίζεται την απόφαση της Επιτροπής να κινήσει τη διαδικασία στη συγκεκριμένη περίπτωση, τονίζει ότι οι παρεμβάσεις της ιταλικής κυβέρνησης μέσω της EFIM και της *Finanziaria Ernesto Breda* δεν θα είχαν ποτέ πραγματοποιηθεί από έναν ιδιώτη επενδυτή σε μια οικονομία της αγοράς, λαμβανομένου υπόψη του ύψους του χρέους της BFM — το οποίο με την πάροδο του χρόνου αυξάνεται συνεχώς — καθώς και της χρηματοοικονομικής κατάστασης της επιχείρησης, στοιχεία που αποτελούν και τους λόγους για τους οποίους οι εν λόγω παρεμβάσεις συνιστούν κρατικές ενισχύσεις.

Στην επιστολή της της 24ης Μαΐου 1995 η ιταλική κυβέρνηση, σε απάντηση της απόφασης της Επιτροπής για έναρξη της διαδικασίας, υπογράμμισε τα ακόλουθα:

- κατά την περίοδο πριν από την έναρξη εκκαθάρισης του ομίλου EFIM (Ιούλιος 1992), η BFM δεν επωφεληθήκε από κανένα καθεστώς ή μέτρο παροχής εγγύησης,
- κατά τη διαδικασία εκκαθάρισης της EFIM, ο σύνδικος πτώχευσης περιορίστηκε στο να καταβάλει ορισμένες προκαταβολές στην BFM για την πληρωμή των εργατών της — ότι από το 1992 και με εξαίρεση την προαναφερθείσα προκαταβολή, η BFM δεν έλαβε χρηματοδότηση ούτε από την ελέγχουσα εταιρεία (*Finanziaria Ernesto Breda*), ούτε από οποιονδήποτε άλλο και ότι ο ορισθείς από την ιταλική κυβέρνηση σύνδικος πτώχευσης για την εκκαθάριση του ομίλου EFIM τήρησε πάντα την αρχή του ιδιώτη επενδυτή σε μια οικονομία της αγοράς, χωρίς καμία εξαίρεση, με τη μόνη διαφορά ότι η εκκαθάριση της EFIM πραγματοποιήθηκε βάσει της ιταλικής νομοθεσίας για τον κρατικό όμιλο EFIM,
- κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών, η αύξηση των χρεών της BFM δεν οφείλεται σε νέες δανειοληψίες αλλά αποκλειστικά στις ληξιπρόθεσμες οφειλές επί παρελθόντων χρεών, δεδομένου ότι όλες οι χρηματοδοτήσεις χορηγήθηκαν με το επιτόκιο της αγοράς,
- όλες οι χορηγηθείσες χρηματοδοτήσεις από τις μητρικές επιχειρήσεις προς την BFM αφορούσαν αποκλειστικά την υλοποίηση παραγωγικών επενδύσεων για τις οποίες, την περίοδο της πραγματοποίησής τους, μπορούσε λογικά να αναμένεται ότι θα εμφανίσουν κέρδη,
- ακόμη και αν χαρακτηρίζονται ως κρατικές ενισχύσεις, οι παρεμβάσεις αυτές θα έπρεπε ωστόσο να τύχουν της απαλλαγής που προβλέπονται από το άρθρο 92 παράγραφος 3 της συνθήκης, ιδίως λόγω: i) της κατάστασης και των προοπτικών της επιχείρησης, ii) της μεταβίβασης της σε τρίτους, iii) του γεγονότος ότι η επιχείρηση είναι εγκατεστημένη στο Mezzogiorno, μια περιοχή η οποία πληροί τα κριτήρια που προβλέπονται στο άρθρο 92 παράγραφος 3, στοιχείο α) της συνθήκης,

<sup>(1)</sup> ΕΕ αριθ. C 293 της 8. 11. 1995, σ. 8.

- η επιχείρηση θα καταστεί εκ νέου κερδοφόρος: ήδη το 1995, και μη λαμβανομένων υπόψη των προηγούμενων χρεών και των σχετικών οφειλών, η BFM εμφάνισε κέρδη, έστω και μικρά. Για το 1996 προβλέπεται ότι η εταιρεία θα πραγματοποιήσει σημαντικά κέρδη,
- συνεπώς, μια αρνητική απόφαση θα θεωρηθεί ως άδικη καθότι θα συνεπαγόταν την εκκαθάριση της επιχείρησης, χωρίς να λαμβάνει υπόψη τις καταβληθείσες προσπάθειες για την αναδιάρθρωση της,
- το άρθρο 7 δεύτερο εδάφιο του νόμου αριθ. 33/1993, το οποίο προβλέπει τη μη εφαρμογή των άρθρων 2446 και 2447 του αστικού κώδικα στις επιχειρήσεις EFIM, αποσκοπεί αποκλειστικά στο να παράσχει στις επιχειρήσεις του ομίλου EFIM τη δυνατότητα να διεξάγουν τις επιχειρηματικές τους δραστηριότητες κατά το χρονικό διάστημα που είναι εντελώς απαραίτητο για την πλήρη εκκαθάριση του ομίλου.

### III

Θα πρέπει καταρχάς να προσδιοριστούν οι εφαρμοστέοι στην υπό εξέταση περίπτωση κανόνες του κοινοτικού δικαίου, λαμβάνοντας υπόψη την αγορά που ενδέχεται να θιγεί από τα εν λόγω μέτρα, δηλαδή η αγορά καρδιών διασταυρώσεων για σιδηροδρόμους από μαγγανιούχο χάλυβα.

Ενώ όμως οι σιδηροδρομικές ράβδοι εμπίπτουν στη συνθήκη ΕΚΑΧ, οι καρδιές διασταυρώσεων ή αλλαγής καλύπτονται από τα άρθρα 92 και 93 της συνθήκης ΕΚ, όπως απορρέει από τη διάκριση που θεσπίζεται στο κεφάλαιο 73 της συνδυασμένης ονοματολογίας, σχετικά με τα προϊόντα από χυτοσίδηρο, σίδηρο ή χάλυβα, με κωδικό 7302 30 00 (κλειδιά, καρδιές διασταυρώσεων, ράβδοι χειρισμού των κλειδιών και άλλα στοιχεία διασταύρωσης ή αλλαγής τροχιών). Όλα τα υπόλοιπα προϊόντα της BFM καλύπτονται επίσης από τη συνθήκη ΕΚ.

Το άρθρο 92 της συνθήκης ΕΚ ορίζει ότι, ενισχύσεις που χορηγούνται υπό οποιαδήποτε μορφή από τα κράτη ή με κρατικούς πόρους και νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό μέσω της ενοίκης μεταχείρισης ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής είναι ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά, κατά το μέτρο που επηρεάζουν τις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών, εκτός εάν η παρούσα συνθήκη ορίζει άλλως.

Πρέπει λοιπόν να καθοριστεί: i) εάν οι κρατικές παρεμβάσεις των οποίων επωφελήθηκε η BFM αποτελούν κρατικές ενισχύσεις, ii) εάν επηρεάζουν τις μεταξύ των κρατών μελών συναλλαγές, iii) και, τέλος, εάν μπορούν να τύχουν των παρεκκλίσεων που προβλέπονται στο άρθρο 92 παράγραφοι 2 και 3 της συνθήκης ΕΚ και, ως εκ τούτου θα θεωρηθούν συμβιβάσιμες προς την κοινή αγορά έστω και αν αποτελούν κρατικές ενισχύσεις μη κοινοποιηθείσες και συνεπώς παράνομες.

### IV

Από το φάκελο προκύπτει ότι η επιχείρηση BFM, η οποία ιδρύθηκε προς τα μέσα της δεκαετίας '60 και δεν απέδωσε ποτέ κέρδη, σημείωσε σημαντικές ζημιές κατά την τελευταία δεκαετία για την οποία η Επιτροπή διαθέτει ισολογι-

σμούς της εταιρείας. Το χρέος, το οποίο στα τέλη του 1994 υπερέβη τα 85 δισεκατομμύρια ιταλικές λίρες, αντιστοιχεί πλέον προς το πενταπλάσιο του αρχικού εταιρικού κεφαλαίου ύψους 17 δισεκατομμυρίων ιταλικών λιρών. Μόνο κατά την περίοδο 1990-1994, η BFM σημείωσε τις ακόλουθες ζημιές:

- το 1990: 18 δισεκατομμύρια ιταλικές λίρες επί κύκλου εργασιών 14,6 δισεκατομμυρίων ιταλικών λιρών,
- το 1991: 14 δισεκατομμύρια ιταλικές λίρες επί κύκλου εργασιών 18,4 δισεκατομμυρίων ιταλικών λιρών,
- το 1992: 27,6 δισεκατομμύρια ιταλικές λίρες επί κύκλου εργασιών 19,9 δισεκατομμυρίων ιταλικών λιρών,
- το 1993: 36,1 δισεκατομμύρια ιταλικές λίρες επί κύκλου εργασιών 14,7 δισεκατομμυρίων ιταλικών λιρών,
- το 1994: 13,8 δισεκατομμύρια ιταλικές λίρες επί κύκλου εργασιών 20,6 δισεκατομμυρίων ιταλικών λιρών,

Την περίοδο 1985-1994 η επιχείρηση έλαβε τις ακόλουθες ενισχύσεις από τον κρατικό όμιλο EFIM και την ελεγχόμενη από τον όμιλο αυτόν εταιρεία Finanziaria Ernesto Breda:

- a) αυξήσεις κεφαλαίου: 7 δισεκατομμύρια ιταλικές λίρες το 1986, 5 δισεκατομμύρια ιταλικές λίρες το 1987·
- β) κάλυψη ζημιών: 7,1 δισεκατομμύρια ιταλικές λίρες το 1985, 11,2 δισεκατομμύρια ιταλικές λίρες το 1987, 3,9 δισεκατομμύρια ιταλικές λίρες το 1988, 11,6 δισεκατομμύρια ιταλικές λίρες το 1990, 17 δισεκατομμύρια ιταλικές λίρες το 1991·
- γ) χρηματοδοτήσεις εκ μέρους των μητρικών εταιρειών, για τις οποίες η BFM οφείλει σήμερα 57 δισεκατομμύρια ιταλικές λίρες στη Finanziaria Ernesto Breda και 6 δισεκατομμύρια ιταλικές λίρες στην EFIM. Ως προς το θέμα αυτό πρέπει να υπογραμμιστεί ότι η ίδια η EFIM, στην επιστολή της της 20ής Φεβρουαρίου 1996 με την οποία ζητείται από την Επιτροπή να επιτρέψει την μετατροπή των εν λόγω δανείων σε μετοχικό κεφάλαιο, αναγνωρίζει ότι η BFM οφείλει περίπου 63 δισεκατομμύρια ιταλικές λίρες στις μητρικές της εταιρείες.

Από τα προαναφερθέντα μπορεί να θεωρηθεί ότι, πριν ακόμη από τη θέση σε ισχύ, τον Ιούλιο του 1992, των διατάξεων ad hoc που περιγράφονται στο σημείο V, η BFM κατόρθωσε να παραμείνει στην εν λόγω αγορά χάρη στις κρατικές παρεμβάσεις που πραγματοποιήθηκαν υπέρ της εταιρείας αυτής: δηλαδή, αφενός, χάρη στις χρηματοδοτήσεις και αφετέρου, στις εισφορές κεφαλαίου και στην κάλυψη ζημιών εκ μέρους των δύο μητρικών εταιρειών.

Για να προσδιοριστεί το εάν τα υπό εξέταση μέτρα συνιστούν κρατικές ενισχύσεις, η Επιτροπή θεωρεί (βλέπε ανακοίνωση προς τα κράτη μέλη της 13ης Νοεμβρίου 1993) (!) ότι οι κρατικές επιχειρήσεις ενδέχεται να επωφελούνται από το γεγονός ότι βρίσκονται υπό τον έλεγχο του κράτους: αυτό ισχύει στην περίπτωση που οι δημόσιες αρχές υπερβαίνουν, χορηγώντας κρατικούς πόρους, τον απλό ρόλο του ιδιοκτήτη της επιχείρησης. Εάν οι δημόσιοι πόροι χορηγηθούν στην κρατική επιχείρηση με όρους ευνοϊκότερους από εκείνους με τους οποίους ένας ιδιώτης επενδυτής χρηματοδοτεί ιδιωτική επιχείρηση που βρίσκεται σε ανάλογη

(!) ΕΕ αριθ. C 307 της 13. 11. 1993, σ. 3.

χρηματοπιστωτική και ανταγωνιστική κατάσταση, ή εάν οι χορηγούμενοι στην κρατική επιχείρηση πόροι δεν θα είχαν χορηγηθεί από ιδιώτη επενδυτή σε ανάλογη επιχείρηση με την ίδια χρηματοοικονομική κατάσταση, η κρατική επιχείρηση επωφελείται από πλεονέκτημα που οι ιδιώτες επενδυτές δεν δύνανται να προσφέρουν στη δική τους επιχείρηση, γεγονός που θα είχε ως αποτέλεσμα τη στρέβλωση του ανταγωνισμού στην κοινή αγορά. Ως προς αυτό, είναι αδιάφορο το εάν οι δημόσιες επιχειρήσεις επωφελούνται άμεσης ενίσχυσης εκ μέρους του κράτους ή έμμεσης, μέσω εταιρειών χαρτοφυλακίου ή άλλων κρατικών ενισχύσεων.

Επιπλέον, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο υποστηρίζει, σε μια πάγια νομολογία από την έκδοση των αποφάσεων της 21ης Μαρτίου 1991 στις υποθέσεις C-308/88 (Ιταλία κατά Επιτροπής) (1) και C-305/89 (Ιταλία κατά Επιτροπής) (2) ότι για να προσδιοριστεί το εάν μια κρατική παρέμβαση συνιστά κρατική ενίσχυση πρέπει κατά τη σχετική αξιολόγηση να ληφθεί υπόψη η διαφορά μεταξύ των όρων με τους οποίους το κράτος χρηματοδοτεί την υπό εξέταση κρατική επιχείρηση και των όρων με τους οποίους ένας ιδιώτης επενδυτής θα δεχόταν να χρηματοδοτήσει μια συγκρίσιμη ιδιωτική επιχείρηση με τους συνήθεις όρους που ισχύουν σε μια οικονομία της αγοράς. Εξάλλου, στην απόφαση της 3ης Οκτωβρίου 1991 στην υπόθεση C-261/89 (Ιταλία κατά Επιτροπής) (3), το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο τόνισε ότι «το γεγονός ότι μια χρηματοοικονομική παρέμβαση προορίζεται για παραγωγικές επενδύσεις δεν αποκλείει, αυτό καθ'αυτό, να χαρακτηριστεί η παρέμβαση αυτή ως ενίσχυση αν, — λαμβανομένης υπόψη της καταστάσεως της επιχείρησεως, παρίσταται μάλλον απίθανο να προέβαινε σε μια τέτοια εισφορά οικονομικών πόρων ένας ιδιώτης επενδυτής».

Κατά συνέπεια, στην υπό εξέταση περίπτωση τα αμφισβητούμενα μέτρα, δηλαδή η επανεπιλημμένη χορήγηση δανείων, οι εισφορές κεφαλαίου και η κάλυψη των ζημιών υπέρ μιας επιχείρησης όπως η BFM — η οποία δεν πραγματοποίησε ποτέ κέρδη και που, υπό συνήθεις οικονομικές και νομικές συνθήκες θα είχε διαλυθεί λόγω των ζημιών που απορρόφησαν το σύνολο του μετοχικού της κεφαλαίου — δεν μπορούν να θεωρηθούν ως μέτρα που θα λάμβανε, στο πλαίσιο των συνήθων επιχειρηματικών του δραστηριοτήτων, ιδιώτης επενδυτής που δραστηριοποιείται σε μια οικονομία της αγοράς.

Με άλλα λόγια, οι εν λόγω παρεμβάσεις του δημοσίου συνιστούν κρατικές ενισχύσεις καθότι, σε συνθήκες ανάλογες και κατά τα συνήθως συμβαίνοντα, ένας ιδιώτης επενδυτής, ακόμη και του μεγέθους της EFIM ή της Finanziaria Ernesto Breda, θα είχε αρνηθεί να χορηγήσει κεφάλαια και να χρηματοδοτήσει μια τέτοια επιχείρηση χωρίς να έχει εκπονήσει σχέδιο αναδιάρθρωσής της ικανό να την επαναφέρει σε κατάσταση αποδοτικότητας. Από τον φάκελο όμως προκύπτει ότι ποτέ δεν εκπονήθηκε σχέδιο πραγματικής και κατάλληλης αναδιάρθρωσης στην BFM και ότι ποτέ δεν ήταν αυτός ο στόχος των υπό εξέταση κρατικών παρεμβάσεων.

Στην πραγματικότητα είναι πολύ πιθανό ότι υπό συνθήκες συνθήκες, δηλαδή εάν η BFM ήταν κρατική επιχείρηση, ο ιδιοκτήτης θα είχε από μακρόν κηρύξει πτώχευση της επιχείρησης: είναι όντως πολύ δύσκολο να διατηρηθεί ένας ιδιώτης επιχειρηματίας στην αγορά, ελλείψει συγκεκριμένου σχεδίου αναδιάρθρωσης, επιχείρηση η οποία εμφανίζει ζημιές ανώτερες του κύκλου εργασιών και δεν του αποφέρει κανένα οικονομικό όφελος.

Εάν η συμπεριφορά του ιδιώτη επενδυτή, με την οποία πρέπει να συγκριθεί η παρέμβαση του δημοσίου επενδυτή, δεν πρέπει υποχρεωτικά να είναι εκείνη του συνήθους επενδυτή που ελπίζει σε κέρδη σε σχετικά βραχυπρόθεσμο διάστημα, πρέπει τουλάχιστον να είναι εκείνη ενός επενδυτή που παρεμβαίνει για να διασφαλίσει την επιβίωση επιχείρησης η οποία αντιμετωπίζει παροδικές δυσχέρειες, αλλά θα ξαναγίνει αποδοτική κατόπιν μιας αναδιάρθρωσης. Αυτό δεν ισχύει στην περίπτωση της BFM, της οποίας το χρέος είναι τόσο υψηλό που αποκλείει οποιαδήποτε επιστροφή στην αποδοτικότητα, έστω και μακροπρόθεσμα. Κανένας ιδιώτης επενδυτής που λειτουργεί στις συνθήκες συνθήκες μιας οικονομίας της αγοράς δεν θα είχε τη δυνατότητα, ακόμη και σε μακροπρόθεσμη βάση και στο πλαίσιο μιας μελλοντικής εκποίησης της επιχείρησης, να συνεχίσει να χρηματοδοτεί μια τόσο ελλειμματική επιχείρηση για τόσο μακρά χρονική περίοδο.

Με βάση τα προαναφερθέντα, η Επιτροπή θεωρεί ότι τα ανωτέρω περιγραφέντα μέτρα αποτελούν κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 92 της συνθήκης.

## V

Το άρθρο 7 δεύτερο εδάφιο του νόμου αριθ. 33/1993 προβλέπει τη μη εφαρμογή στις επιχειρήσεις του ομίλου EFIM, μεταξύ των οποίων και η BFM, των υποχρεωτικών κανόνων που περιλαμβάνονται στα άρθρα 2446 και 2447 του ιταλικού αστικού κώδικα. Τα άρθρα αυτά προβλέπουν, μεταξύ των λόγων διάλυσης της εταιρείας, τη μείωση του εταιρικού κεφαλαίου, λόγω ζημιών, σε επίπεδα κατώτερα του νόμιμου ελαχίστου ορίου (200 εκατομμύρια ιταλικές λίρες). Η BFM κατόρθωσε να παραμείνει στην αγορά αποφεύγοντας τη διάλυση — εξέλιξη που θα αποτελούσε τη φυσολογική κατάληξη οποιασδήποτε άλλης ιδιωτικής επιχείρησης — χάρη σε αυτή την ad hoc παρέκκλιση από το γενικό καθεστώς, η οποία περιλαμβάνεται στο άρθρο 7 του νόμου αριθ. 33/1993. Η εφαρμογή των εν λόγω άρθρων του αστικού κώδικα στην BFM θα σήμαινε την πτώχευση και την εξαφάνιση της BFM από την αγορά.

Οι διατάξεις αυτού του είδους — οι οποίες δεν αποτελούν γενικό μέτρο, αλλά μέτρο ειδικού χαρακτήρα που λήφθηκε υπέρ συγκεκριμένης επιχείρησης — συνιστά κρατική ενίσχυση καθότι επέτρεψε στην BFM, ιδιαιτέρως, να μην καταβάλει τα χρέη της προς το δημόσιο και τα χρέη της προς επιχειρήσεις του δημοσίου, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που συνάφθηκαν με κρατικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Κατά τον ίδιο τρόπο, η εν λόγω διάταξη επέτρεψε στην BFM να συνεχίσει τις δραστηριότητές της χωρίς να επιστρέφει τις κριθείσες ως ασυμβίβαστες κρατικές ενισχύσεις και χωρίς να τεθεί υπό εκκαθάριση. Έτσι, η απόφαση αυτή στερείται οποιουδήποτε πρακτικού αποτελέσματος.

(1) Συλλογή 1991, σ. I-1433.

(2) Συλλογή 1991, σ. I-1603.

(3) Συλλογή 1991, σ. I-4437, 9η αιτιολογική σκέψη.

Το εν λόγω ειδικό καθεστώς, που θεσπίστηκε τον Ιούλιο του 1992, έπρεπε να λήξει στα τέλη του 1994. Ωστόσο, η Ιταλία, όπως συνέβη και κατά το 1995, παρέτεινε μέσω υπουργικού διατάγματος της 24ης Ιανουαρίου 1996 την ισχύ του εν λόγω μέτρου για όλο το 1996. Συγκεκριμένα, το μέτρο αφορά το ειδικό καθεστώς εκκαθάρισης της EFIM και προβλέπει διατάξεις υπέρ ορισμένων εταιρειών του ομίλου που δεν έχουν ακόμη εκποιηθεί ή τεθεί υπό καθεστώς εκκαθάρισης, όπως είναι η περίπτωση της BFM. Με τον τρόπο αυτό η ιταλική κυβέρνηση από τον Ιούλιο του 1992 προστάτευε και εξακολουθεί ακόμη και σήμερα να προστατεύει την BFM από ενδεχόμενη πτώχευση ή εκκαθάριση, μεταβάλλοντας πλήρως την αρχική εκτίμηση και διαδικασία όσον αφορά την εκκαθάριση της EFIM, δηλαδή μεταβάλλοντας πλήρως το καθεστώς το οποίο θα έπρεπε να ισχύσει για τον εντελώς απαραίτητο χρόνο προκειμένου να εκποιηθεί σε τρίτους ή να εκκαθαριστεί το σύνολο των επιχειρήσεων του ομίλου.

Είναι προφανές ότι, λόγω των σοβαρών στρεβλώσεων του ανταγωνισμού που επιφέρει στην κοινή αγορά, οποιαδήποτε παράταση αυτού του καθεστώτος υπέρ της BFM μπορεί να αιτιολογηθεί μόνο με αντικειμενικώς ισχυρά επιχειρήματα. Ωστόσο, οι ιταλικές αρχές δεν προέβαλαν ποτέ κανέναν λόγο ο οποίος να αιτιολογεί την ανάγκη του ειδικού καθεστώτος, πλην του επιχειρήματος ότι απαιτείται χρόνος για την ανεύρεση αγοραστή. Είναι προφανές ότι ένα τέτοιο επιχειρήμα είναι απαράδεκτο καθότι στην περίπτωση αυτή οι ιταλικές αρχές θα μπορούσαν να παρατείνουν sine die και για όσο διάστημα επιθυμούν την ισχύ του εν λόγω καθεστώτος μέχρι να εξευρεθεί αγοραστής.

Η αδυναμία εξεύρεσης αγοραστή για την BFM καθόλο αυτό το χρονικό διάστημα, αποδεικνύει, εξάλλου, την οικτρή οικονομική κατάσταση στην οποία βρίσκεται σήμερα η BFM. Η κατάσταση αυτή είναι τόσο επισφαλής που καθιστά αδύνατη την πώληση της επιχείρησης εντός εύλογης προθεσμίας.

Συνεπώς, ακόμη και η παράταση, υπέρ της BFM, της ισχύος των διατάξεων που περιλαμβάνονται στον εν λόγω νόμο — δηλαδή το άρθρο 7 δεύτερο εδάφιο του νόμου αριθ. 33/1993, η ισχύς του οποίου παρατάθηκε με διάταγμα της 24ης Ιανουαρίου 1996 — πρέπει να θεωρηθεί κρατική ενίσχυση καθότι, παρέχοντας τεχνικώς τη δυνατότητα στην BFM να παραμείνει ενεργός στην αγορά και συνεπώς ευνοώντας την έναντι άλλων ανταγωνιστριών επιχειρήσεων, είχε ως αποτέλεσμα τη στρέβλωση του ανταγωνισμού στην υπό εξέταση αγορά.

Η Επιτροπή τονίζει εξάλλου ότι η παρέκκλιση που ορίζει ο νόμος αριθ. 33/1993, η ισχύς του οποίου παρατάθηκε μέσω του διατάγματος του Ιανουαρίου 1996, επέτρεψε στην BFM:

- να λάβει επιδότηση ύψους 2 710 εκατομμυρίων ιταλικών λιρών με απόφαση του συνδίκου πτώχευσης της EFIM, για την πληρωμή των μισθών του πλεονάζοντος προσωπικού,
- να παγώσει οφειλόμενες στους προμηθευτές πληρωμές, συνολικού ύψους 9 941 εκατομμυρίων ιταλικών λιρών,
- να αναστείλει την επιστροφή πιστώσεων εκ μέρους των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων ISVEIMER και IMI, συνολικού ύψους 6 609 εκατομμυρίων ιταλικών λιρών,
- να αναστείλει την καταβολή των οφειλόμενων τόκων στις πιστώτριες τράπεζες από 17ης Ιουλίου 1992, το συνολικό ποσό των οποίων ανέρχεται σε 4 478 εκατομμύρια ιταλικές λίρες.

Είναι προφανές ότι όλα αυτά τα ειδικά μέτρα, που έλαβε η Ιταλία κατά παρέκκλιση του κοινού δικαίου, αποσκοπούσαν στην επίτευξη του μοναδικού στόχου, δηλαδή στην, με τεχνητό τρόπο διατήρηση της BFM στην αγορά από τον Ιούλιο του 1992, παρέχοντάς της τη δυνατότητα να λειτουργεί χωρίς να έχει την υποχρέωση να ανταποκριθεί στις χρηματοοικονομικές της υποχρεώσεις έναντι δημοσίων επιχειρήσεων.

## VI

Το άρθρο 92 παράγραφος 1 της συνθήκης ΕΚ ορίζει ότι οι χορηγούμενες από τα κράτη μέλη ενισχύσεις είναι ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά, κατά το μέτρο που επηρεάζουν τις μεταξύ κρατών μελών συναλλαγές.

Όσον αφορά τον ορισμό της γεωγραφικής αγοράς καρδιών διασταυρώσεως για σιδηροδρόμους πρέπει να σημειωθεί ότι πρόκειται για αγορά κοινοτικής διάστασης. Πράγματι, όλοι οι μεγάλοι παραγωγοί χαλύβδινων καρδιών διασταυρώσεων για σιδηροδρομική χρήση της Κοινότητας έχουν ισχυρή παρουσία σε ολόκληρη τη κοινοτική αγορά και ανταγωνίζονται μεταξύ τους όσον αφορά την ανάθεση των δημοσίων συμβάσεων εκ μέρους των αναθετουσών αρχών των διαφόρων κρατών μελών, στη συγκεκριμένη περίπτωση των σιδηροδρομικών εταιρειών, εξάγοντας με τον τρόπο αυτό μεγάλο τμήμα της παραγωγής τους προς τα λοιπά κράτη μέλη.

Επιπλέον, σύμφωνα με τις πληροφορίες που έχει στη διάθεσή της η Επιτροπή, ο ανταγωνισμός οξύνεται λόγω της πλεονάζουσας παραγωγικής ικανότητας που επικρατεί στον τομέα αυτό<sup>(1)</sup>.

Οι ιταλικές αρχές υπογράμμισαν τον περιθωριακό χαρακτήρα των εξαγωγών της BFM. Ως προς το ζήτημα αυτό, υπενθυμίζεται η θέση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου, η οποία διατυπώθηκε στο πλαίσιο της απόφασης C-305/89: «όταν μια επιχείρηση δρα σε κάποιον τομέα που χαρακτηρίζεται από πλεονάζουσα παραγωγική ικανότητα, όπου υπάρχει πραγματικός ανταγωνισμός από παραγωγούς διαφόρων κρατών μελών, κάθε ενίσχυση που λαμβάνει από το δημόσιο είναι δυνατό να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών και να θίξει τον ανταγωνισμό, στο μέτρο που η διατήρησή της στην αγορά εμποδίζει τους ανταγωνιστές των άλλων κρατών μελών να αυξήσουν το μερίδιό τους στην αγορά και μειώσει τις δυνατότητές τους να αυξήσουν τις εξαγωγές τους προς αυτό το κράτος μέλος»<sup>(2)</sup>.

## VII

Εφόσον διαπιστώθηκε ότι οι παρεμβάσεις του δημοσίου υπέρ της BFM συνιστούν κρατικές ενισχύσεις και ότι θίγουν το ενδοκοινοτικό εμπόριο, πρέπει να προσδιορισθεί εάν οι εν λόγω ενισχύσεις, οι οποίες είναι παράνομες καθότι δεν κοινοποιήθηκαν ποτέ στην Επιτροπή, μπορούν να θεωρηθούν ως συμβιβάσιμες με την κοινή αγορά.

<sup>(1)</sup> Η αγορά των ολόσωμων χαλύβδινων καρδιών για διασταυρώσεις στα ευρωπαϊκά δίκτυα εξακολουθεί να χαρακτηρίζεται από υπερβάλλουσα παραγωγική ικανότητα. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις, το 1996 η συνολική παραγωγική ικανότητα της Κοινότητας (Manoir, BFM, Jadot, Jez Amurrio) ήταν 8 400 καρδιές ενώ η ζήτηση για προϊόντα αυτού του είδους υπολογιζόταν ότι ανέρχεται μόνο σε 5 615 μονάδες κατ' ανώτατο όριο.

<sup>(2)</sup> 26η αιτιολογική σκέψη.

Στις παραγράφους 2 και 3 του άρθρου 92 προσδιορίζονται ορισμένοι τύποι ενισχύσεων που είναι ή δύνανται να είναι συμβιβάσιμοι με την κοινή αγορά. Το άρθρο 92 παράγραφος 2 προβλέπει ότι είναι συμβιβάσιμες με την κοινή αγορά οι ενισχύσεις κοινωνικού χαρακτήρα προς μεμονωμένους καταναλωτές και οι ενισχύσεις για την επανόρθωση ζημιών που προκαλούνται από θεομηνίες ή άλλα έκτακτα γεγονότα.

Η διάταξη αυτή δεν μπορεί να εφαρμοστεί στην εν λόγω ενίσχυση καθότι δεν αποτελεί ενίσχυση κοινωνικού χαρακτήρα προς μεμονωμένους καταναλωτές από το φάκελο προκύπτει εξάλλου ότι δεν προορίζονται ούτε για την επανόρθωση ζημιών που προκλήθηκαν από θεομηνίες.

Μεταξύ των διατάξεων του άρθρου 92 παράγραφος 3, εκείνες που ενδέχεται να αρμόζουν στη συγκεκριμένη περίπτωση και που αναφέρθηκαν από τις ιταλικές αρχές αφορούν: α) τις ενισχύσεις για τη διευκόλυνση της οικονομικής ανάπτυξης περιοχών στις οποίες το βιοτικό επίπεδο είναι ασυνήθως χαμηλό ή στις οποίες επικρατεί σοβαρή υποαπασχόληση και β) τις ενισχύσεις για την προώθηση της ανάπτυξης ορισμένων οικονομικών δραστηριοτήτων ή οικονομικών περιοχών, εφόσον δεν αλλοιώνουν τους όρους των συναλλαγών κατά τρόπο που θα αντέκειτο προς το κοινό συμφέρον.

Όσον αφορά τις διατάξεις του άρθρου 92 παράγραφος 3 στοιχείο α) διαπιστώνεται ότι τα εν λόγω μέτρα ενίσχυσης δεν λήφθηκαν κατ' εφαρμογή κρατικού προγράμματος περιφερειακής ανάπτυξης. Από το φάκελο δεν προκύπτει ούτε ότι λήφθηκαν προκειμένου να διευκολύνουν τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης σε ενισχυόμενη περιοχή. Αντίθετα, από την εξέταση των στοιχείων προκύπτει ότι πρόκειται για συγκεκριμένα μέτρα που αποσκοπούν στο να διασφαλισθεί, με οποιοδήποτε κόστος, η βιομηχανική επιβίωση της BFM.

Όσον αφορά τις διατάξεις του άρθρου 92 παράγραφος 3 στοιχείο γ), οι ιταλικές αρχές υποστηρίζουν ότι οι εν λόγω παρεμβάσεις κατέστησαν δυνατή την αναδιάρθρωση της BFM και τη μελλοντική της επάνοδο σε κατάσταση αποδοτικότητας. Ως προς το θέμα αυτό η Επιτροπή παρατηρεί ότι οι ιταλικές αρχές δεν διαδίδισαν κανένα στοιχείο που να υποστηρίζει την άποψη σύμφωνα με την οποία οι εξεταζόμενες ενισχύσεις χορηγήθηκαν στο πλαίσιο αναδιάρθρωσης της επιχείρησης. Εξάλλου, ακόμη και αν υποθεθεί ότι οι κρατικοί μέτοχοι εξέτασαν το ενδεχόμενο αναδιάρθρωσής της, τα γεγονότα απέδειξαν ότι οποιοδήποτε σχέδιο αναδιάρθρωσης της BFM θα ήταν εσφαλμένο και δεν θα βασιζόταν σε αντικειμενικά αποδεκτά στοιχεία. Πράγματι από το φάκελο προκύπτει ότι δεν εξετάστηκε το ενδεχόμενο αναδιάρθρωσης της BFM και ότι μια υποθετική αναδιάρθρωση δεν αποτέλεσε ποτέ το λόγο για τη χορήγηση των υπό εξέταση κρατικών ενισχύσεων, οι οποίες ήταν παρεμβάσεις με εντελώς συγκεκριμένο στόχο που πραγματοποιήθηκαν για να δοθεί στην επιχείρηση η δυνατότητα να επιβιώσει, χωρίς να στηρίζονται σε οποιαδήποτε οικονομική λογική και σε οποιοδήποτε σχέδιο αναδιάρθρωσης.

Πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι, σε αντίθεση με τις διαβεβαιώσεις των ιταλικών αρχών σύμφωνα με τις οποίες η επιχείρηση έχει σήμερα επανέλθει σε κατάσταση αποδοτικότητας, η BFM σημείωσε το 1995 ζημίες ύψους 15 δισεκατομμυρίων ιταλικών λιρών επί κύκλου εργασιών ύψους 28,1 δισεκατομμυρίων ιταλικών λιρών· οι ζημίες ανήλθαν σε 27,6 δισεκατομμύρια ιταλικές λίρες το 1992, σε 36,1 δισεκατομμύρια ιταλικές λίρες το 1993 και σε 13,8 δισεκατομμύρια ιταλικές λίρες το 1994. Αντίστοιχα, η κατάσταση αποτελε-

σμάτων χρήσεως, στην οποία δεν συμπεριλαμβάνονται οι ενισχύσεις και οι χρηματοοικονομικές επιβαρύνσεις, εμφάνισε το 1995 ζημίες ύψους 1 994 εκατομμυρίων ιταλικών λιρών, το 1992 ζημίες ύψους 4 217 εκατομμυρίων ιταλικών λιρών, το 1993 ζημίες ύψους 5 103 εκατομμυρίων ιταλικών λιρών, και το 1994 κέρδη ύψους 87 εκατομμυρίων ιταλικών λιρών. Με βάση τα προαναφερθέντα, η Επιτροπή έχει σοβαρούς λόγους να θεωρήσει αβάσιμες τις διαβεβαιώσεις των ιταλικών αρχών περί επανόδου της BFM σε κατάσταση αποδοτικότητας.

Τέλος, είναι δύσκολο να κατανοηθεί πώς η υποτιθέμενη αποδοτικότητα της επιχείρησης μπορεί να προβληθεί ως επιχείρημα για να υποστηριχθεί, όπως το πράττουν οι ιταλικές αρχές, το συμβιβάσιμο της ενίσχυσης χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις που κανονικά θα έπρεπε να επωμισθεί η επιχείρηση.

Εξάλλου, δεν φαίνεται να είναι συμβιβάσιμο με το κοινοτικό δίκαιο ούτε το ότι μια επιχείρηση, η οποία χωρίς τις επιδοτήσεις και τις παρεκκλίσεις από το κοινό δίκαιο θα είχε διαλυθεί, μπορεί να τυγχάνει ευνοϊκής μεταχείρισης με το επιχείρημα της δελτίωσης των αποτελεσμάτων εκμετάλλευσης, τη στιγμή που η επιχείρηση διατηρείται στην αγορά μόνο χάρη στις παράνομες ενισχύσεις. Πρέπει εξάλλου να υπογραμμισθεί ότι αυτός ο συλλογισμός θα προσέφερε ένα αθέμιτο πλεονέκτημα στα κράτη μέλη που καθυστερούν όσο το δυνατόν περισσότερο την κατάργηση των μέτρων παροχής ενίσχυσης.

Συνεπώς, η Επιτροπή θεωρεί ότι στην υπό εξέταση περίπτωση δεν μπορεί να χορηγηθεί καμία παρέκκλιση βάσει του άρθρου 92 παράγραφοι 2 ή 3 της συνθήκης.

Τέλος, το γεγονός ότι μια απόφαση της Επιτροπής, με την οποία απαγορεύεται η χορήγηση παράνομων ενισχύσεων και απαιτείται η επιστροφή τους, ενδέχεται να συνεπάγεται την εκκαθάριση της BFM, όπως διαβεβαιώνουν οι ιταλικές αρχές, πρέπει να εξεταστεί στο κατάλληλο πλαίσιο της συγκεκριμένης περίπτωσης. Η περίπτωση της BFM εντάσσεται στο σχέδιο εκκαθάρισης που υποβλήθηκε στην Επιτροπή για τον όμιλο EFIM. Το σχέδιο όμως αυτό προβλέπει ότι, με τη λήξη της μεταβατικής περιόδου θα τεθούν υπό εκκαθάριση οι επιχειρήσεις για τις οποίες δεν έχει εξευρεθεί αγοραστής. Η Ιταλία παρέτεινε δύο φορές, χωρίς την έγκριση της Επιτροπής, αυτό το ειδικό καθεστώς εκκαθάρισης. Τη δεύτερη φορά το εν λόγω καθεστώς παρατάθηκε μέσω του διατάγματος της 24ης Ιανουαρίου 1996.

Δεδομένου ότι δεν κατέστη δυνατό να εξευρεθεί αγοραστής, η εκκαθάριση της BFM θα έπρεπε ήδη να έχει πραγματοποιηθεί στα τέλη του 1994, δηλαδή εντός της αρχικά προβλεφθείσας ημερομηνίας από το νόμο για την εκκαθάριση του ομίλου EFIM. Συνεπώς, η εκκαθάριση της BFM θα αποτελούσε τη λογική και προβλεπόμενη από τον ιταλό νομοθέτη συνέπεια του σχεδίου εκκαθάρισης του ομίλου EFIM, και όχι μια υπερβολικώς αυστηρή εφαρμογή των κοινοτικών κανόνων.

## VIII

Με βάση τα προαναφερθέντα, εξάγεται το συμπέρασμα ότι τα κρατικά μέτρα παροχής ενίσχυσης από τα οποία επωφελήθηκε η BFM δηλαδή:

α) οι εισφορές κεφαλαίου ύψους 12 δισεκατομμυρίων ιταλικών λιρών, και πιο συγκεκριμένα 7 δισεκατομμύρια ιταλικές λίρες το 1987·

- β) οι καλύψεις των ζημιών ύψους 50,8 δισεκατομμυρίων ιταλικών λιρών, και συγκεκριμένα 7,1 δισεκατομμύρια ιταλικές λίρες το 1985, 11,2 δισεκατομμύρια ιταλικές λίρες το 1987, 3,9 δισεκατομμύρια ιταλικές λίρες το 1988, 11,6 δισεκατομμύρια ιταλικές λίρες το 1990, 17 δισεκατομμύρια ιταλικές λίρες το 1991·
- γ) οι χρηματοδοτήσεις που χορήγησαν στην BFM η Finanziaria Ernesto Breda και η EFIM, οι οποίες οδήγησαν στη δημιουργία χρέους της BFM έναντι των δύο αυτών μητρικών εταιρειών, του οποίου το ύψος ανέρχεται σε 63 δισεκατομμύρια ιταλικές λίρες·
- δ) το άρθρο 7 δεύτερο εδάφιο, του νόμου αριθ. 33/1993, η ισχύς του οποίου παρατάθηκε με το διάταγμα της 24ης Ιανουαρίου 1996, με το οποίο δόθηκε στην BFM η δυνατότητα να αναστείλει την αποπληρωμή των χρεών της έναντι του δημοσίου και έναντι κρατικών επιχειρήσεων, συμπεριλαμβανομένων των χρεών που συνήψε η BFM με δημόσια χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, και να παραμείνει λειτουργική χωρίς να επιστρέψει τις ασυμβίβαστες με το κοινοτικό δίκαιο κρατικές ενισχύσεις και χωρίς να διαλυθεί·
- ε) οι διατάξεις του νόμου αριθ. 33/1993 στο βαθμό που επέτρεψαν στην BFM να επωφεληθεί από την αναστολή αποπληρωμής των πιστώσεων εκ μέρους των δημοσίων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων ISVEIMER και IMI συνολικού ποσού 6 609 εκατομμυρίων ιταλικών λιρών,

συνιστούν παράνομες κρατικές ενισχύσεις, δεδομένου ότι δεν κοινοποιήθηκαν ποτέ στην Επιτροπή και είναι ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά, δεδομένου ότι δεν δύναται να τύχουν της εφαρμογής καμίας διάταξης των παραγράφων 2 και 3 του άρθρου 92 της συνθήκης.

Σύμφωνα με τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου, και ιδιαίτερα σύμφωνα με την απόφαση της 2ας Φεβρουαρίου 1989, στην απόφαση 94/87 (Επιτροπή κατά Γερμανίας) οι εθνικές διαδικασίες και διατάξεις πρέπει να προσαρμοστούν ώστε να μη καθιστούν ουσιαστικά αδύνατη την επιστροφή των ενισχύσεων που απαιτείται βάσει του κοινοτικού δικαίου<sup>(1)</sup>.

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

#### Άρθρο 1

Τα μέτρα κρατικής ενίσχυσης από τα οποία επωφελήθηκε η BFM, και συγκεκριμένα:

- α) οι εισφορές κεφαλαίου ύψους 12 δισεκατομμυρίων ιταλικών λιρών, και πιο συγκεκριμένα 7 δισεκατομμύρια ιταλικές λίρες το 1986 και 5 δισεκατομμύρια ιταλικές λίρες το 1987·
- β) οι καλύψεις των ζημιών ύψους 50,8 δισεκατομμυρίων ιταλικών λιρών, και συγκεκριμένα 7,1 δισεκατομμύρια ιταλικές λίρες το 1985, 11,2 δισεκατομμύρια ιταλικές λίρες το 1987, 3,9 δισεκατομμύρια ιταλικές λίρες το 1988, 11,6 δισεκατομμύρια ιταλικές λίρες το 1990, 17 δισεκατομμύρια ιταλικές λίρες το 1991·
- γ) οι χρηματοδοτήσεις που χορήγησαν στην BFM η Finanziaria Ernesto Breda και η EFIM, οι οποίες οδήγησαν στη δημιουργία χρέους της BFM έναντι των δύο αυτών μητρικών εταιρειών, του οποίου το ύψος ανέρχεται σε 63 δισεκατομμύρια ιταλικές λίρες·

- δ) το άρθρο 7 δεύτερο εδάφιο του νόμου αριθ. 33/1993, η ισχύς του οποίου παρατάθηκε με το διάταγμα της 24ης Ιανουαρίου 1996, με το οποίο δόθηκε στην BFM η δυνατότητα να αναστείλει την αποπληρωμή των χρεών της έναντι του δημοσίου και έναντι κρατικών επιχειρήσεων, συμπεριλαμβανομένων των χρεών που συνήψε η BFM με δημόσια χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, και να παραμείνει λειτουργική χωρίς να επιτρέψει τις ασυμβίβαστες με το κοινοτικό δίκαιο κρατικές ενισχύσεις και χωρίς να διαλυθεί·

- ε) οι διατάξεις του νόμου αριθ. 33/1993 στο βαθμό που επέτρεψαν στην BFM να επωφεληθεί από την αναστολή αποπληρωμής των πιστώσεων εκ μέρους των δημοσίων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων ISVEIMER και IMI συνολικού ποσού 6 609 εκατομμυρίων ιταλικών λιρών,

είναι παράνομα δεδομένου ότι δεν κοινοποιήθηκαν προηγουμένως στην Επιτροπή σύμφωνα με το άρθρο 93 παράγραφος 3 της συνθήκης ΕΚ.

Εξάλλου, τα μέτρα αυτά είναι ασυμβίβαστα με την κοινή αγορά κατά την έννοια του άρθρου 92 της συνθήκης ΕΚ.

#### Άρθρο 2

Η Ιταλία ζητεί την επιστροφή των ενισχύσεων που χορηγήθηκαν στην επιχείρηση BFM, σύμφωνα με τις διατάξεις της ιταλικής νομοθεσίας σχετικά με την επιστροφή των οφειλόμενων στο κράτος χρηματικών ποσών.

Για την εξάλειψη των δευτερογενών επιπτώσεων των εν λόγω ενισχύσεων, το ποσό τους προσαυξάνεται με τους τόκους που αρχίζουν να υπολογίζονται από την ημέρα χορήγησης των ενισχύσεων μέχρι την ημερομηνία επιστροφής. Το εφαρμοζόμενο επιτόκιο είναι το επιτόκιο που χρησιμοποίησε η Επιτροπή κατά την εν λόγω περίοδο για τον υπολογισμό του καθαρού ισοδύναμου επιδότησης στο πλαίσιο των περιφερειακών ενισχύσεων.

#### Άρθρο 3

Η Ιταλία αναστέλει αμέσως, έναντι της BFM, την εφαρμογή των διατάξεων περί παράτασης του καθεστώτος παρέκκλισης από το κοινό δίκαιο όσον αφορά τα χρέη έναντι του δημοσίου και τα χρέη έναντι δημοσίων επιχειρήσεων. Εξάλλου, η Ιταλία αναστέλει αμέσως, έναντι της BFM, την εφαρμογή των διατάξεων περί αναστολής της αποπληρωμής των πιστώσεων που χορηγήθηκαν από δημόσια χρηματοπιστωτικά ιδρύματα.

#### Άρθρο 4

Εντός δύο μηνών από την κοινοποίηση της παρούσας απόφασης, η Ιταλία ενημερώνει την Επιτροπή για τα μέτρα που έλαβε προκειμένου να συμμορφωθεί προς την παρούσα απόφαση.

#### Άρθρο 5

Η παρούσα απόφαση απευθύνεται στην Ιταλική Δημοκρατία.

Βρυξέλλες, 29 Μαΐου 1996.

Για την Επιτροπή

Karel VAN MIERT

Μέλος της Επιτροπής

(<sup>1</sup>) Συλλογή 1989, σ. 175.